

ДАДАТКІ

БЕЛАРУСКІЯ ДЗЕЯЧЫ Й АРГАНІЗАЦЫЙ КАНАДЗЕ,
ЗГАДАНЫЯ Ў КНІЗЕ*

Акула Кастусь (сапр. **Качан Аляксандар**; 16.11.1925, в. Верасеі, сёняня Докшыцкі р-н Віцебскай вобл.). Падчас нямецкай акупацыі настаўнічаў, зь вясны 1944 г. — курсант Менскай афіцэрскай школы Беларускай краёвай абароны. Улетку 1944 г. разам з астатнімі навучэнцамі школы пакінуў Беларусь. Ваяваў у складзе 2-га Польскага Корпусу (Арміі Андэрса) супраць нацысташт. У 1945—1947 гг. жыў у Вялікабрытаніі. Браў актыўны ўдзел у заснаваныні Згуртаваньня Беларусаў Вялікабрытаніі (ЗБВБ). У чэрвені 1947 г. пераехаў у Канаду. Адзін з заснавальнікаў Згуртаваньня Беларусаў Канады (ЗБК), ягоны першы старшыня. Рэдагаваў газету «Беларускі Эмігрант», часопіс беларускіх вайскоўцаў «Зважай» (1974—1997). Аўтар некалькіх кніг, ганаровы сябры Саюзу беларускіх пісьменнікаў.

Баран Надзяя (дзяв. **Філановіч**). Жонка **Барана Янкі**. Жыве ў Таронта.

Баран Янка (14.09.1923, в. Сьвіла, сёняня Глыбоцкі р-н Віцебскай вобл. — 26.03.2004). З 1944 г. — на эміграцыі. У Канадзе — з 1948 г., жыў у Таронта, належала да ЗБК і парадфі царквы сьв. Кірылы Турайскага.

Барановіч Генрык (19.02.1916, хутар Крывуля, сёняня Ашмянскі р-н Гарадзенскай вобл. — 22.10.2002). У 1939 г. браў ўдзел у нямецка-польскай вайне, трапіў у палон. Разам зь лідэрам беларускіх нацыянал-сацыялісташт Фабіянам Акінчыцам займаўся наборам на курсы прапагандыстаў у Вустраве пад Берлінам. Маючы ўплыв і сувязі ў Міністэрстве Акупаваных Усходніх Тэрыторый, імкнуўся ўпłyваць на палітычныя працэсы ў Беларусі, у прыватнасці, спрычыніўся да зъмяшчэння на пасады кіраўніка Беларускай народнай самапомочы Янкі Ермачэнкі. З кастрычніка 1943 г. узначаліў Працоўную группу СБМ у Нямецчыне, сябры якой працавалі на ваеных заводах і прамысловых прадпрыемствах Трэцяга Райху. Меў асабістую канцылярю ў згада-

* Біографічныя звесткі ўзятыя з уласных заяваў сяброў ЗБК, манографіі Яна Садоўскага «Беларусы ў Канадзе», эміграцыйных пэрыёдыкаў і асабістых успамінаў.

ным вышэй Міністэрстве й штат зь сямі падначаленых. У Канадзе — з 1948 г., жыў у горадзе Аўрора каля Таронта. Браў актыўны ўдзел у працы ЗБК.

Беларускі Вызвалены Фронт — грамадзкая арганізацыя беларусаў Вініпэгу (Манітоба). Створана ў 1957 г.

Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва (БІНІМ) у Канадзе. Створаны 17 верасня 1967 г. на паседжаны ў Беларускім Рэлігійна-Грамадzkім Цэнтры ў Таронта (царква сьв. Кірылы Тураўскага). Сёньня БІНІМ у Канадзе ўзначальвае доктар Зінайда Гімпелевіч.

Ганько Язэп (1911 — 04.02.1982). У 1944 г. разам зь сям'ёй пакінуў Беларусь. Жыў у Нямеччыне. У Канадзе — з канца 1940-х. Жыў у Гўэлфе. Браў актыўны ўдзел у працы ЗБК і дзейнасці парафii царквы сьв. Кірылы Тураўскага. Стрыечны брат Міколы Ганько.

Грыцук Аляксей (03.07.1910, паводле нэкралёгу ў «Беларусе» — 20.08.1911, в. Міхнайка, сёньня Падляске ваяводзтва Польшчы — 30.05.1976). Працаўаў настаўнікам гісторыі ў Браславе (сёньня Віцебская вобласць), завочна ў 1938 г. скончыў Варшаўскі ўніверсітэт са ступеннюмагістра гісторыі. У 1939 г. мабілізаваны ў войска. Браў ўдзел у абароне Варшавы, трапіў у палон. Падчас нямецкай акупацыі займаўся арганізацыяй беларускага школьніцтва на Беласточчыне. У Канадзе — з 1948 г., працаўаў лесарубам у гідраэлектрычнай фірме на поўначы Антарыё. Перабраўся ў Таронта, браў актыўны ўдзел у грамадzkім і царкоўным жыцці. Старшыня ЗБК у 1965—1967, 1970—1972 гг., уваходзіў у склад рэдакцыйнай камітэту «Беларускага Эмігранта», канадскай старонкі — «Весткі з Канады» — у газэце «Беларус», быў сакратаром Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва ў Канадзе. Паралельна скончыў Школу бібліятэчных навук у Атаве, працаўаў у бібліятэцы ўніверсітету ў Кіngстане. Абараніў доктарскую дысэртацыю па творчасці Максіма Багдановіча.

Грыцук Вольга (дзяв. **Дуброўская**; верасень 1924, Дзісна, сёньня Мёрскі р-н Віцебскай вобл.). Браала ўдзел у выданыні «Пагоні», «Зыбеларуская жыццязніця» ў Зальцбургу (Аўстрыя) разам з Міколам Ганьком, Алесем Салаўём і Алесем Грыцуком. Працаўала ў Беларускім Камітэце ў Зальцбургу. У Канадзе — з 1958 г. Актывістка ЗБК і парафii царквы сьв. Кірылы Тураўскага. Жыве ў Кіngстане (Антарыё). Жонка *Грыцука Аляксея*.

Жук-Грышкевіч Вінцэнт (23.02.1903, Будслаў, сёньня Мядзельскі р-н Менскай вобл. — 14.02.1989). Скончыў Віленскую беларускую гімназію (1922), факультэт славянскай філялёнгії гісторыі Карлавага ўніверсітету ў Празе (1927). Выкладаў беларускую мову, літаратуру й гісторыю ў Віленскай беларускай гімназіі, беларускую мову ў праваслаўнай духоўнай сэмінарыі ў Вільні й Вышэйшай школе палітычных навук. У 1939 г. быў арыштаваны савецкімі ўладамі й асуджаны на восем гадоў зняволенія. Пакараныне адбыў у Комі АССР. У 1942 г. вызвалены паводле амністыі, уступіў у Армію Андерса. Ваяваў суп-

раць нацыстай на Блізкім Усходзе, у Паўночнай Афрыцы, Італіі. Браў ўдзел у штурме Монтэ-Касіна (травень 1944 г.). У 1945—1948 гг. выкладаў гісторыю й псыхалёгію ў вайсковых польскіх школах у Італіі й Англіі. У Канадзе — з 1950 г. У 1952 г. у Атавскім універсітэце абараніў дысэртацыю «Лірыка Янкі Купалы», атрымаўшы ступень доктара філязофіі ў галіне літаратуры. У 1954—1956 гг. працаўаў на радыё «Вызваленіне» ў Мюнхене. У 1956 г. вярнуўся ў Канаду, пасяліўся ў Бэры. Заснаваў Каардынацыйны Камітэт Беларусаў Канады. У 1970—1982 гг. — старшыня Рады БНР. Пахаваны на беларускім могільніку ў Іст-Брансіку (Нью-Джэрзі, ЗША).

Жук-Грышкевіч Раіса (дзяв. **Жукоўская**; 22.10.1919, Пружаны, сёньня Берасцейская вобл.). Скончыла польскую гімназію імя Адама Мицкевіча ў Пружанах. Паступіла на юрыдычны факультэт Віленскага ўніверсітету. У 1939—1941 гг. працаўала настаўніцай на Палесьсі. У 1942 г. вывезена на прымусовыя работы ў Нямеччину. У Канадзе — з 1949 г. Скончыла Таронцкі ўніверсітэт па спэцыяльнасці «стаматалёгія». 4 верасня 1953 г. узяла шлюб з **Жук-Грышкевічам Вінцэнтам**. Актывістка ЗБК, у 1965 г. заснавала ўзначаліла Згуртаванье Беларускіх Жанчын. У 1973 г. як прадстаўнік ад беларускай этнічнай групы ўведзена канадскім урадам у Кансультатыўную Раду па пытаннях шматкультуралізму. У 1993 г. напісала ў выдала кнігу «Жыцьцё Вінцэнта Жук-Грышкевіча». Выдае (з 1990 г.) «Камунікат Каардынацыйнага Камітэту Беларусаў Канады».

Згуртаванье Беларусаў Канады — першая нацыянальная беларуская арганізацыя ў Канадзе. Створана 28 лістапада 1948 г. на сходзе чатырохнаццаці беларусаў-эмігрантаў у Таронта (К. Акула, М. Пашкевіч, Я. Пітушка, Т. Салановіч ды інш.). 28 траўня 1949 г. адбыўся Першы Агульны Зьезд ЗБК, аддзелы былі заснаваны ў Таронта й Гамільтане. Затым суполкі падзяліліся ў Садбуры, Лёндане, Ашаве, Манрэалі й г. д. Мэты арганізацыі: дапамога беларусам у Канадзе, інфармаваные чужынцаў ад Беларусі, змаганыне за незалежнасць Беларусі. 17—18 траўня 1952 г. на зэзьдзе ЗБК адбыўся раскол. Праціўнікі супрацоўніцтва з Радай БНР заснавалі **Беларускае Нацыянальнае Аб'яднаньне** (першы старшыня — *Пітушка Язэп*). Мэты арганізацыі былі аналагічныя ЗБК.

Каардынацыйны Камітэт Беларусаў Канады. Створаны 16 студзеня 1966 г. Ставіў на мэце каардынацыю ўсіх беларускіх арганізацыяў у Канадзе, дапамогу ў стварэнні новых суполак, наладжванье контактаў зь беларускімі арганізацыямі ў іншых краінах. Статут ККБК падпісалі прадстаўнікі Згуртаванья Беларусаў Канады, Беларускага Нацыянальнага Аб'яднаньня, Беларускай Самапомачы. Першы старшыня В. Жук-Грышкевіч, у выкананчы камітэт увайшлі Міхась Кухарчык, *Пітушка Язэп*, *Маркевіч Антон*.

Карыба Лявон (05.08.1926, в. Губы, сёньня Вялейскі р-н Менскай вобл. — 26.11.1981). Падчас нямецкай акупацыі — у беларускіх вайс-

ковых фармаваньнях. Зь лета 1944 г. — на эміграцыі. Жыў у Даніі. У Канадзе — з 1949 г., жыў у Таронта, працаваў краўцом. Царкоўны ста-растата парафіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага. Пахаваны ў Кітчэнэры (Антарыё).

Касцюкевіч Віктар (15.06.1925, в. Літоўцы, сёньня Докшыцкі р-н Віцебскай вобл. — 1993). У Канадзе — з 1952 г. Старшина, на-месянік старшыні ЗБК.

Кірка Барыс (1928, в. Валокі, сёньня Хойніцкі р-н Гомельскай вобл.). Цягам дзесяці гадоў быў старшынём парафіі царквы Св. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Кірка Вольга (дзяв. Жаўняк; 03.10.1902, Валокі, Хойніцкі р-н Гомельскай вобл. — 19.01.1985). Узяла шлюб з Хведарам Кіркам, яко-га ў канцы 1920-х рэпрэсавалі. У Канадзе — з 1951 г. Жыла ў Садбу-ры, Таронта. Маці грамадзкага дзеяча *Kirki Barysa*.

Кулеш Міхась. Брат Марыі Ганько. У Канадзе — з 1947 г. Браў актыўны ўдзел у працы ЗБК.

Курбат Тамаш (02.02.1915 — 1984). У Канадзе — з 1946 г. Пер-шы старшина Парафіяльной Рады царквы сьв. Кірылы Тураўскага, актыўіст ЗБК.

Лішчонак Баляслаў (10.07.1919, в. Недаль, сёньня Барысаўскі р-н Менскай вобл. — 12.07.1990). Сын *Лішчонка Язэпа*. У 1944 г. раз-зам з бацькамі пакінуў Беларусь. Жыў у Англіі, у пачатку 1950-х пе-рабраўся ў Канаду. Працаваў у прадстаўніцтве кампаніі «Джэнэрэл Мотарз». Жыў у Ашаве. Заснаваў аркестар «Ашава Мэлёды». Браў актыўны ўдзел у працы ЗБК, парафіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага.

Лішчонак Марыя (22.07.1922, Харкаўшчына, Украіна — 01.02.1974). Падчас нямецкай акупацыі вывезена разам з сям'ёй на прымусовыя працы ў Нямеччыну. Па сканчэнні Другой Сусветнай вайны ўзяла шлюб з грамадзкім дзеячам *Лішчонкам Баляславам*.

Лішчонак Язэп (25.12.1893, в. Недаль — 04.12.1964). У Канадзе — з 1952 г., жыў у Манрэалі, Ашаве. Актыўіст ЗБК.

Маккорвіл Эва (дзяв. *Пашкевіч*; 1964, Таронта). Дачка *Пашкевіча Міхася і Пашкевіч Валянціны*, грамадзкая дзяячка ў Канадзе.

Маркевіч Антон (1925, Горадня). Шматгадовы актыўіст, старшина ЗБК і Парафіяльной Рады царквы сьв. Кірылы Тураўскага.

Маркевіч Марыя (дзяв. *Токарава*; 02.02.1928, Чэхаславаччына — 05.03.2004). Паводле нацыянальнасці — чэшка. З 1945 г. — у Баварыі (Нямеччына). У 1951 г. узяла шлюб з беларускім грамадзкім дзеячам *Маркевічам Антонам*. У Канадзе — з 1955 г. Працавала ў ас-транаўтычнай кампаніі *Spar Aerospace*. Браала ўдзел у беларускім грамадзкім жыцці ў Таронта.

Мацукеўіч Міхайл (у манастве *Мікалай*; 21.05.1917, хутар Су-яцін Самарскай губэрні, Расея — 20.06.2002). У 1921 г. з бацькам, бра-

тамі ў сёстрамі — маці памерла ў эвакуацыі — вярнуўся з бежанства ў Моталь (сёньня Янаускі р-н Берасцейскай вобл.). У красавіку 1944 г. вывезены на прымусовыя работы ў Нямеччыну. 17 сакавіка 1945 г. выехаў у Шатляндью, працаваў на фэрме пад Глязга. У 1947 г. браў удзел у Зьезду Беларусаў Вялікабрытаніі. У 1949—1951 гг. жыў у Лёндане. У жніўні 1951 г. пераехаў у Таронта. У каstryчніку таго ж году выехаў у Вініпэг, дзе вучыўся ва Украінскай Духоўнай Сэміна-ры. 2 траўня 1952 г. рукапаладзены на дыякана, 6 траўня — ярэя. 4 каstryчніка 1954 г. адслужыў у Таронта ў царкве сьв. Кірылы Тураўскага першую літургію. Наведваў таксама беларускія асяродкі ў Садбу-ры, Манрэалі, Лёндане, Кітчэнэры, Бэрэ, Брантфардзе, Атаве, Алі-стане, а таксама Дэтройце (ЗША). 10 сакавіка 1968 у Адэляйдзе (Паў-днёвая Аўстралія) хіратанісаны галавой БАПЦ Сиргесем у япіскапа Турава-Пінскага й Таронцікага пад іменем Мікалая. У 1973 г. на Саборы БАПЦ узначаліў Канадзка-Эўрапейскую япархію БАПЦ. Падчас рас-колу на Надзвычайнім Саборы БАПЦ у Кліўлендзе (штат Агаё, ЗША) у 1983 г. абрани першайархам, у 1984 г. на III Саборы ў Гайлэнд-Пар-ку (Нью-Джэрзі) паўторна абрани першайархам БАПЦ. Перакладаў на беларускую мову літургічныя кнігі. Выдаў «Праваслаўны малі-тоўнік» (1966), «Службоўнік» (1980).

Мігай Міхал (?—1978). Сынтар. Рукапаладзены ў сан мітрапалі-там Аляксандрам (Іназемцавым). У 1950 г. арганізаўваў у Таронта пры-ход беларускай праваслаўнай царквы сьв. Эўфрасініі Полацкай, сход прыхаджанаў пастановіў перайсці ў юрысдыкцыю экзарха канстан-тынопальскага патрыярха. Прыняты ў 1954 г. БАПЦ і прызначаны ў дапамогу ўладыку Мікалаю на парафію царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Монід Арсень. Падчас нямецкай акупацыі вучыўся ў Маладэчан-ской адміністрацыйна-гандлёвой школе. Зь лета 1944 г. — на эмігра-цыі. Удзельнік I Зъезду Беларускай Эміграцыі ў Парыжы. Рэфэрэнт Галоўнай Управы Беларускай Незалежніцкай Арганізацыі Моладзі. Сябра Рады БНР.

Навіцкая Натальля (дзяв. *Тупік*; 17.02.1920, в. Рэмель, сёньня Столінскі р-н Берасцейскай вобл.). У Канадзе — з красавіка 1948 г. Шматгадовая ўдзельніца царкоўнага хору пры парафіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Навіцкі Валер (псэўд. *Грэскі Я.*, у Беларусі — *Валянцін Новік*; 12.11.1920 в. Дубейкі, сёньня Капыльскі р-н Менскай вобл. — 15.06.2001). З рэпрэсаванай сям'і. У 1930-х скончыў Слуцкі пэдтэхні-кум, працаваў настаўнікам. Падчас нямецкай акупацыі — старши звяз-зовы СБМ (Грэскі р-н). Зь лета 1944 г. — на эміграцыі. У Канадзе жыў з канца 1940-х.

Пашкевіч Валянціна (дзяв. *Жукоўская*; 05.02.1916, Казельск, сёньня Калускай вобл., Расея — 25.03.2004). Сястра *Жук-Грышкевіч Раісы*. Скончыла польскую гімназію імя Адама Міцкевіча ў Пружанах (1935), паступіла на клясычны факультэт Віленскага ўніверсітэту, праз

два гады перавялася на фізыка-матэматычны факультэт. Брала актыўны ўдзел у Беларускім студэнцкім саюзе. Падчас Другой Сусветнай вайны жыла ў Бэрліне, працавала ў перакладчыцкім бюро «Вінэта». Па капітуляцыі Нямеччыны апынулася ў Ватэнштэце (Ніжня Саксонія), апекавалася беларускім сквойтнгам. У ліпені 1949 г. пераехала ў Таронта, дзе цераз год узяла шлюб з грамадзкім дзеячам *Пашкевічам Міхасём*. Брала актыўны ўдзел у беларускім грамадзкім жыцьці, арганізавала й кіравала танцавальным гуртком. Кіравала беларускай суботнія школкай пры царкве сьв. Эўфрасініі Полацкай. Выдала «Першую чытанку пасля лемантара для беларускіх дапаўняльных школаў» (Кліўленд, 1968), фундамэнтальны англемоўны падручнік «Беларуская мова — *Fundamental Byelorussia*» (1974, 1978). Падрыхтавала «Ангельска-беларускі слоўнік» (50 тыс. словаў), які неўзабаве мае быць выдрукаваны Беларускім Інстытутам Навукі й Мастацтва.

Пашкевіч Міхась (10.03.1913, Ашмяны, сёньня Гарадзенская вобл.). Паводле адкуцаці — земляроб-пчалавод. У Канадзе — зь лістапада 1946 г. Адзін з заснавальнікаў ЗБК.

Пітушка Язэп (1913 — 25.02.1984). У Канадзе зь лістапада 1946 г. Браў удзел у стварэнні ЗБК, потым праз рознагалосьці разам з прыхільнікамі Сяргея Хмары (*Сіняка Сяргея*) стварыў Беларускае Нацыянальнае Аб'яднаньне, першы ягоны старшыня. З 1954 г. — прадстаўнік Беларускай Цэнтральнай Рады на Канаду.

Рагуля Барыс (01.01.1920—21.04.2005), в. Турэц, сёньня Наваградзкі р-н Гарадзенскай вобл. — 22.04.2005). У канцы 1930-х вучыўся на мэдыцынскім факультэце Віленскага ўніверсytetu. Браў удзел у нямецка-польскай вайне 1939 г. Падчас нямецкай акупацыі працаваў перакладчыкам пры наваградзкім гебітскамісарыяце, у адміністрацыі. Стварыў Наваградзкі вайсковы эскадрон. Улетку 1944 г. пакінуў Беларусь. Скончыў Літвінскі ўніверсytet у Бэльгіі. У Канадзе — з 1954 г. Пасяліўся ў Лёндане (Антарыё). У 1973 г. абраны прэзыдэнтам Лёнданскай мэдычнай акадэміі. Браў актыўны ўдзел у грамадзкім жыцьці. У 1971—1989 гг. узначальваў Кааардынацыйны Камітэт Беларусаў Канады, уваходзіў у Кансультатыўную Раду па пытаннях шматкультуралізму. Ад 1971 г. — намеснік старшыні Рады БНР.

Рагуля Людміла (дзяв. *Гутар*; 1925, Наваградак). Дачка грамадзкага дзеяча, настаўніка Мікалая Гутара. У 1943—1944 гг. кіравала юнацкамі СБМ у Наваградзкай акрузе. З лета 1944 г. — на эміграцыі. Активістка ЗБК, парапфіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта. Жонка *Raguli Барыса*.

Радэк Вера. Жонка *Кіркі Барыса*. Актыўная парапфіянка царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Канадзе.

Рачыцкі Мечыслаў (27.02.1922 в. Пароф'янава, сёньня Докшыцкі р-н Віцебскай вобласці — 22.06.1972). Вучыўся ў Даісьненскай гімназіі, Глыбоцкім сельгастэхнікуме. Падчас нямецкай акупацыі настаўнічай, скончыў школу праваднікоў СБМ у Альбертыне. Быў заступнікам кірауніка СБМ на Глыбоцкую аругу. З лета 1944 г. — на выгнанні. У канцы 1940-х выехаў у Канаду, жыў у Таронта. Браў актыўны ўдзел у працы ЗБК і — нягледзячы на тое, што быў каталіком, — парапфіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага. Узяў шлюб зь сястрой *Барановіча Генрыка* — Антанінай (Тосяй) Барановіч.

Садоўскі Янка (? — 10.06.1982). Паводле некаторых звестак, студыяваў у Лёнданскім і Рымскім універсytетах славістыку, доктар гуманітарных навук. Прафэсар расейскай мовы й літаратуры Кўінзкага ўніверсytету ў Кінгстане. Аўтар манаграфіі *Byelorussians in Canada* (1982), скарыназнаўца.

Сільвановіч Мікола (псэўд. *Вярба*; 09.04.1917 — 13.07.1975). З 1944 г. — на эміграцыі. Жыў у Празе, затым — у Гэрэнбэргу. Адзін са стваральнякаў у 1946 г. творчага аб'яднання «Шыпшина», куды ўйшлі таксама Наталья Арсеньева, Юрка Віцьбіч, Янка Золак, Хведар Ільяшэвіч, Аўгент Кавалеўскі, Уладзімер Клішэвіч, Алесь Салавей, Масей Сяднёў, Уладзімер Сядура-Глыбінны, Мікола Целеш. Арганізаваў майстроўню беларускага мастацкага рамяства «Раніца», вырабы якой неаднаразова бралі прызы на розных выставах. Выдаў у 1947 г. вядомую паштоўку да ўгодкі 25 Сакавіка з выявай Пагоні ѹ партрэтамі беларускіх нацыянальных дзеячаў — К. Каліноўскага, І. Грыневіцкага, Ф. Багушэвіча, П. Крэчэўскага, В. Захаркі.

16 траўня 1949 г. выехаў у Канаду. Жыў у Вініпэгу, дзе спрычиніўся да заснавання Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў правінцыі Манітоба. Аўтар артыкула пра беларусаў у Канадзе ў дзесяцітамовай *Encyklopedia of Canada* (1956—1957). Аднак беларускія дзеячы абвінавацілі аўтара ў съядомым заніжэнні колькасці беларусаў у Канадзе. Паціху аддаліўся ад беларускага жыцьця.

Сільвановіч Нічыпар (06.07.1915, Віленшчына — 07.08.1997). У Канадзе — з 1947 г. Шматгадовы старшыня Парафіяльной Рады царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Сіняк Сяргей (псэўд. *Хмары*; 25.05.1905, Адэса, Украіна — 05.09.1992). Браў удзел у заходнебеларускім палітычным руху. Неаднаразова перасылаваўся ў арыштаваўся польскімі ўладамі — турэмны «стаж» складае адзінаццаць з паловай гадоў. Падчас нямецкай акупацыі браў удзел у нацыянальным жыцьці, рэдагаваў газету «Слонімскі кур'ер» (1944). З лета 1944 г. — на эміграцыі. У Канадзе — з другой паловы 1940-х. Браў удзел у заснаванні ЗБК, затым заснаваў Беларуское Нацыянальнае Аб'яднанье, якое мусіла быць так званай «трэцій сілай», дыстанцыянуваўшыся ў ад прыхільнікаў Рады

БНР і ад БЦР. Выдаваў газету «Беларускі Голас», узначальваў Літататурную Сустань «Баявая Ўскалось», выдаваў часопіс «Баявая Ўскалось».

Скурат Яўхім (29.12.1906 — 1992). Скончыў Віленскі ўніверситет, аддзел французскай філалёгіі (1939), у 1939 г. — Парыскую Сарбону. Абараніў дысэртацию «Сымбалізм у раманах Ж. Радэнбаха» (на французскай мове). Падчас нямецкай акупацыі займаўся арганізацыяй беларускага школьніцтва. Быў акуруговым школьніком інспектарам у Глыбоцкай акрузе. З лета 1944 г. — на эміграцыі. З канца 1940-х — у Канадзе. Скончыў Тэхнічны Інстытут Электронікі. Браў удзел у грамадzkім жыцці — працы ЗБК, філіі Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва.

Слаўко Ніна (07.11.1923). Жонка Чорнага Язэпа. У Канадзе — зь верасня 1949 г.

Слаўко Пётар, дзяк. Разам з жонкай Мартай стварыў першы царкоўны хор пры царкве сьв. Кірылы Тураўскага.

Стальмашок (Стальмашык) Мікола (04.03.1913, в. Краснае Сяло, сёньня пасёлак Краснасельск у Ваўкавыскім р-не Гарадзенскай вобл. — 17.10.1978). У 1930-х працаў на кавалём у вёсцы. У 1939 г. мабілізаваны ў польскія войска, трапіў у нямецкі палон, адкуль уцёк. Вярнуўся на родзіму, быў арыштаваны саветамі і высланы ў Мурманскую вобласць. У 1942 г. — у Армію Андэрса. Ваяваў на Блізкім Усходзе, у Паўночнай Афрыцы, Італіі. Штурмаваў Монтэ-Касіна. У 1945 г. выехаў у Вялікабрытанію, у канцы 1940-х пераехаў у Канаду. Жыў у Таронта.

Сурвілла Івонка (дзяв. Шыманец; 01.04.1936, Стоўпцы, сёньня Менская вобл.). Нарадзілася ў сям'і Уладзімера й Эвеліны Шыманец. З лета 1944 г. — на эміграцыі. Скончыла сярэднюю школу ў Пaryжы, вучылася ў Вышэйшай Мастацкай Школе. Скончыла філягічны факультэт Сарбоны (1959). У 1959—1965 гг., разам з мужам Сурвіллам Янкам, жыла ў Мадрыдзе (Гішпанія), выкладала французскую мову ў Французскім Інстытуце ў Мадрыдзе, працеваў на беларускай сэкцыі Нацыянальнага Гішпанскага Рады. Пры канцы 1969 г. пераехала ў Канаду, дзе працеваў на перакладчыцай у фэдэральным бюро перакладаў краіны. Узначальвала БНІМ у Канадзе, старшыня Ўправы Каардынацыйнага Камітэту Беларусаў Канады, старшыня Канадзкага Фонду Дапамогі Ахвярам Чарнобылю. З 1997 г. — презыдэнт Рады БНР. Брала удзел у дзесятках мастацкіх выставах, сярод іх — некалькі індывідуальных.

Сурвілла Янка (20.06.1925 — 03.06.1997). У 1943 г. выехаў у Немечыну, працеваў у Беларускім Камітэце Самапомачы ў Бэрліне. У 1951 г. пераехаў у Мадрыд, скончыў факультэт палітычных і эканамічных навук Мадрыдзкага ўніверситета (1956). У 1952 г. заснаваў беларускую рэдакцыю перадачаў Нацыянальнага Гішпанскага Рады. ад

1958 г. перадачы сталі штодзённымі, да 1961 г. Я. Сурвілла працеваў разам з Віктарам Сянькевічам, а затым, да 1965 г., разам з жонкай — Сурвіллай Івонкай. У 1969 г. выехаў у Канаду, працеваў у Міністэрстве занятасці й эміграцыі. Быў прадстаўніком ад беларусаў у Канадзкай Радзе Паняволеных Эўрапейскіх Народаў, быў старшынём Атаўскага аддзелу ЗБК.

Хрэноўскі Янка (09.09.1903, Слонім, Гарадзенская вобл. — 23.08.1973). У 1920-х — 1930-х гг. працеваў на тартаку, затым — майстрам па апрацоўцы будаўнічых матэрыялаў. З лета 1944 г. — на эміграцыі, жыў у лягеры Норгайм, разам са съявитаром Анатолем Кунцэвічам арганізаў беларускую праваслаўную парафію. У 1950 г. пераехаў у Канаду, пасяліўся ў Манрэалі. Належаў да манрэальскага аддзелу ЗБК і парафіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага.

Целеш (Цялеши) Лідзія (1926). Сябра ЗБК, парафіянка царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Целеш (Цялеши) Уладзімер (01.06.1911, в. Краснае Сяло, сёньня пасёлак Краснасельскі ў Ваўкавыскім р-не Гарадзенскай вобл. — 08.04.1993). У 1939 г. арыштаваны саветамі і высланы ў Сібір. Быў у Арміі Андэрса, удзельнічаў у штурме Монтэ-Касіна. У Канадзе — з 1952 г. Быў старшынём Парафіяльной Рады царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Чопчиц Паўла, беларускі грамадзкі дзеяч у Канадзе.

Чорны Язэп (06.01.1924). Паводле аднакошчы — настаўнік. У Канадзе — з чэрвеня 1949.

Шапараў Уладзімер (02.08.1924 — 1988). З чэрвеня 1949 г. — у Канадзе, дзе скончыў школу інжынераў. Быў старшынём Камітэту па зборы сродкаў на асяродак «Случак» пад Таронта.

Шуст Мікола (20.10.1921, в. Вашчанкі, Палесьсе). Грамадзкі дзеяч, актыўіст ЗБК і парафіі царквы сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

Вольга ПАТАВА, Алех ГАРДЗІЕНКА